

1886 - 1979

Albert Marinus
ca 1950

Albert MARINUS

« Je me suis battu pour une idée...
Mais si l'idée ne s'est pas répandue par moi,
qu'elle est reprise par d'autres après moi,
l'idée est répandue, et cela me suffit. (...)
On reprend les idées, c'est tout ce que je demande... ».

Albert Marinus hanté par l'idée de réaliser l'Ommegang, 1931
Albert Marinus gedreven door het idee de Ommegang te laten uitgaan, 1931

« Ik heb gevochten voor een idee...
Maar als dat idee zich niet dankzij
mij verspreid heeft, als het door
anderen na mij wordt overgenomen,
dan wordt het verspreid,
en dat volstaat voor mij. (...)
Men neemt de ideeën over,
meer vraag ik niet... ».

Char de l'Ommegang, par Constant Montald. Extrait du programme de l'Ommegang de 1930
Wagen van de Ommegang, door Constant Montald. Uittreksel uit het programma van de Ommegang van 1930

Albert Marinus au bureau, ca 1930
Albert Marinus op kantoor, ca 1930

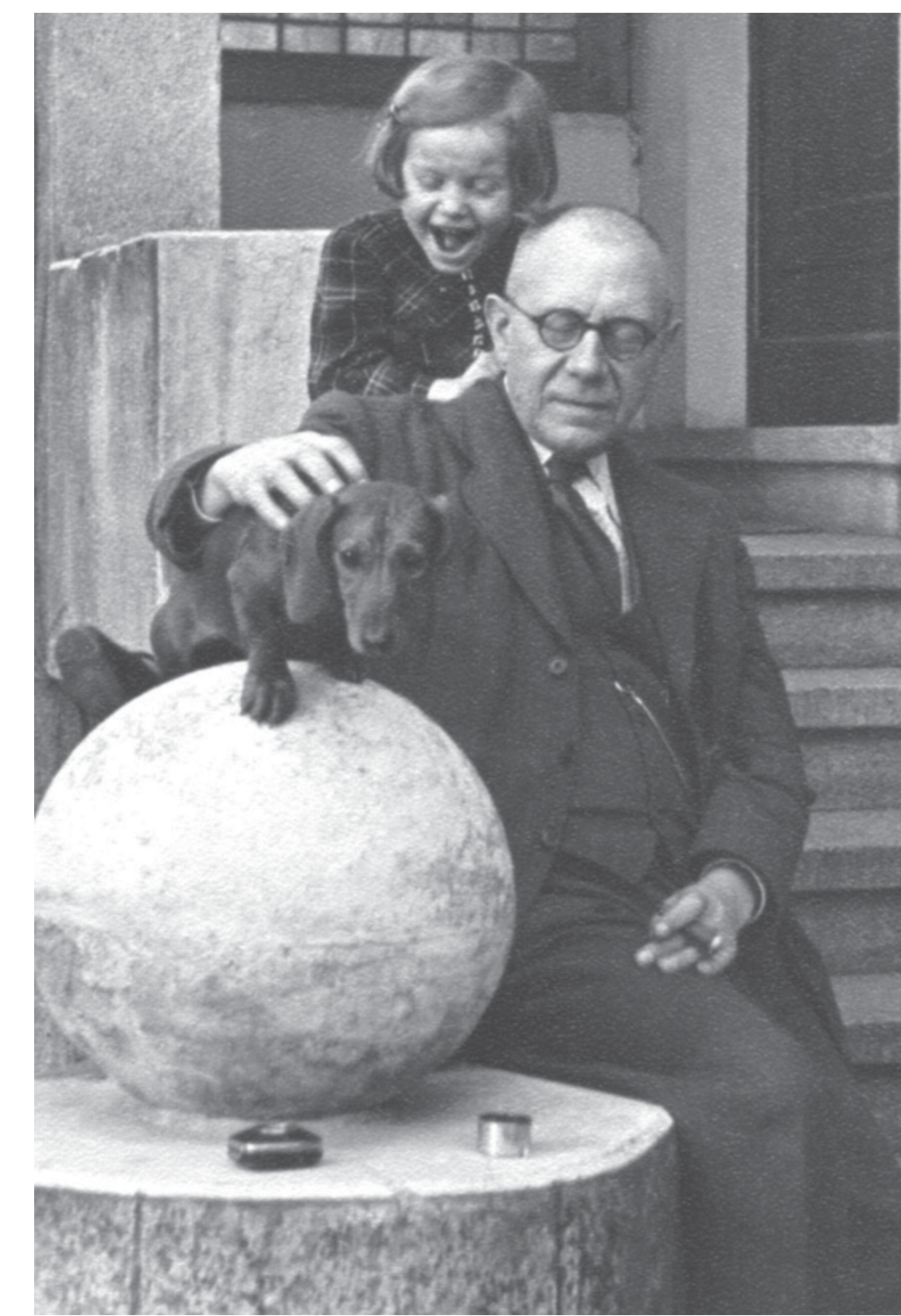
Albert Marinus wordt geboren te Namen op 10 augustus 1886. Hij volgt geen afgebakende cursus aan de universiteit, maar vormt zich door bepaalde onderwerpen te kiezen aan de 'Ecole des Sciences sociales Solvay' onder leiding van Emile Waxweiler. Wanneer hij twintig is, blijkt hij een briljant spreker te zijn met een bijzondere aandacht voor het volkse leven. In 1908 ontmoet hij Henri Lafontaine, de toekomstige winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede, die hem aanwerft bij de 'Office des Associations internationales'. Deze ontmoeting blijkt bepalend te zijn. Hij wordt redacteur bij verschillende tijdschriften.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog blijft hij België doorkruisen ondanks de moeilijkheden om zich het immaterieel erfgoed (in die tijd sprak men nog over 'folklore') eigen te maken. In 1920 neemt Albert Marinus de leiding over van de nieuwe 'service de recherches historiques et folkloriques de la Province de Brabant'. Van hieruit ontvouwt hij zijn activiteiten als onderzoeker, schrijver en bezieler. Hij zal zich volop aan deze taken blijven wijden tot aan zijn pensioen in 1951. Het is ook vanuit deze functie dat hij het tijdschrift *Le Folklore brabançon* / *De Brabantsche Folklore lanceert*; eerst in een enkele band met bijdragen in beide landstalen, daarna in twee afzonderlijke uitgaven, ieder in zijn eigen taal. Dit tijdschrift met enkele opmerkelijke medewerkers vormt een buitengewone tribune voor de studie en het begrip van de populaire tradities. Albert Marinus organiseert tentoonstellingen van volkskunst en ontwikkelt het idee van een openlucht museum naar Scandinavisch model. Hij kan beschouwd worden als een van de voortrekkers van Bokrijk en de 'Fourneau Saint-Michel'. In 1927 wordt hij door de 'Grand Serment royal et de Saint-Georges des Arbalétriers' en door eerwaarde François Desmet van de parochie Onze-Lieve-Vrouw-ter-Zavel gevraagd om de Ommegang, die al 1785 verdwenen was, nieuw leven in te blazen. De stoet gaat voor de eerste keer uit ter gelegenheid van het Eeuwfeest van België. Het wordt een immens succes.

Vanaf 1934 (en tot in 1967) geeft hij politieke economie en sociologie aan het 'Institut pour Journalistes'. Ondanks de donkere wolven die zich boven Europa samentrekken richt hij in 1937 de 'Nationale Commissie voor Folklore' op en geeft hij het driedelige werk 'Le Folklore belge' uit dat ook vandaag nog vaak geconsulteerd wordt.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt zijn enorme kennis ook internationaal gewaardeerd. In 1947 aanvaardt hij het vice-voorzitterschap van de 'Commission internationale des Arts populaires'. Bij deze gelegenheid houdt hij een pleidooi voor de rol van het immaterieel erfgoed bij de onderlinge toenadering van de volkeren. In datzelfde jaar staat hij mee aan de wieg van de 'International Folk Music Council'. Hij zal het vice-voorzitterschap hiervan tot in 1972 blijven uitoefenen. In 1949 is de 'Commission internationale des Arts populaires' een van de stichtende verenigingen van de Unesco. Tegenwoordig staat ze bekend als de 'Société internationale d'Ethnologie et de Folklore' of de 'SIEF'.

Zelfs als internationaal vermaarde geleerde is Albert Marinus altijd een trouwe vriend gebleven, een man die oog had voor zijn omgeving. Hij is Sint-Lambrechts-Woluwe, waar hij een halve eeuw gewoond heeft, niet vergeten. Hij heeft actief deelgenomen aan het culturele leven van zijn gemeente. Uit erkentelijkheid heeft de gemeente in 1967 dan ook een gaarde naar hem vernoemd. Vlak voor zijn dood (1 februari 1979) schenkt hij zijn persoonlijke archieven en bibliotheek aan de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe. Georges Désir, die op dat ogenblik burgemeester is, opent het 'Centre Albert Marinus' op 18 juli 1980.

Albert Marinus en familie
avec son chien, ca 1960
Albert Marinus in familieomgeving
met zijn hond, ca 1960

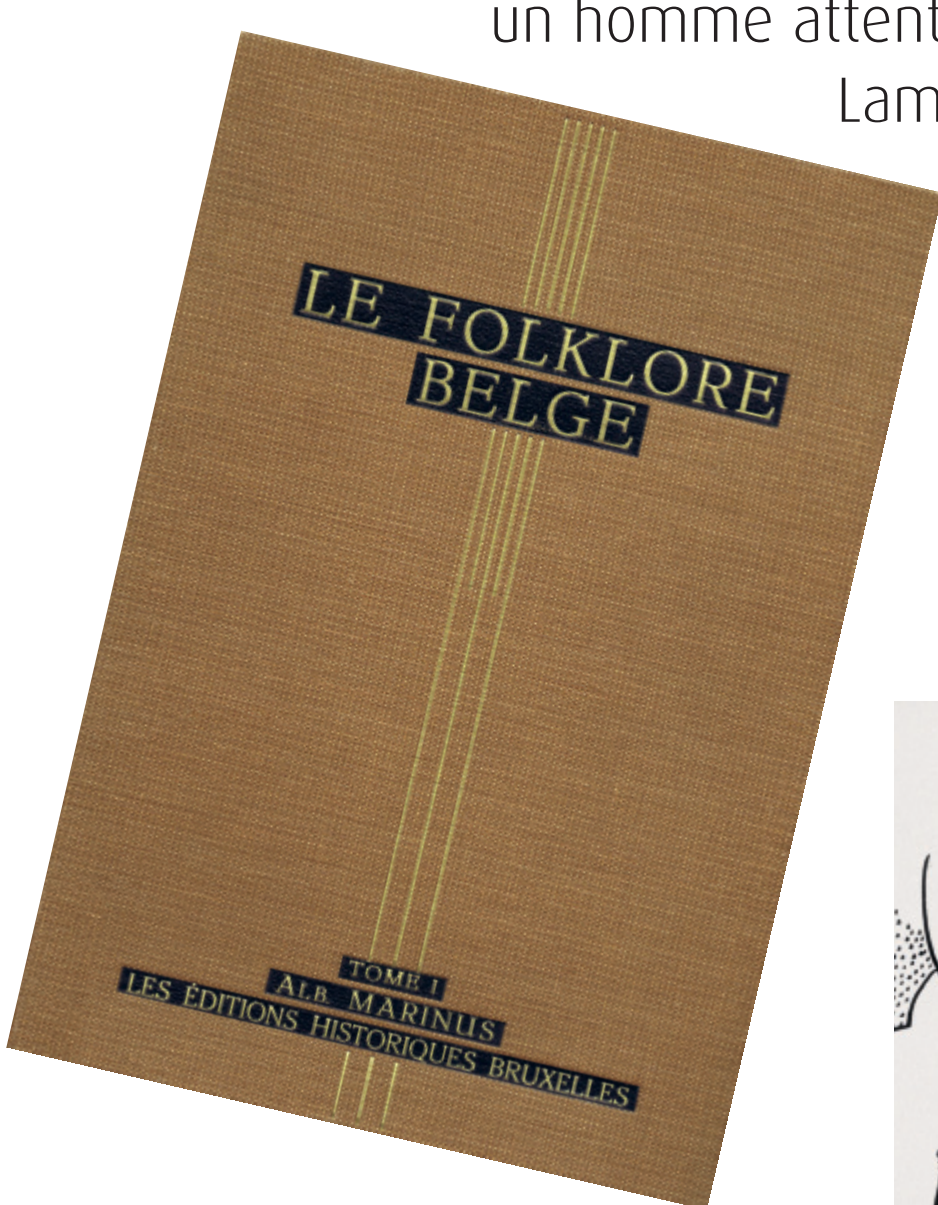
Albert Marinus naît à Namur le 10 août 1886. Il ne suit pas de cursus précis à l'université mais se forme en choisissant certaines matières à l'Ecole des Sciences sociales Solvay, sous la direction d'Emile Waxweiler. A vingt ans, il se révèle un conférencier brillant, attentif à la vie populaire. Il fait en 1908 une rencontre déterminante en la personne d'Henri Lafontaine, futur Prix Nobel de la Paix, qui l'engage à l'Office des Associations internationales. Il y devient rédacteur de plusieurs revues.

Durant la Première Guerre mondiale, il continue de sillonner la Belgique malgré les difficultés pour se familiariser avec le patrimoine immatériel (à l'époque, on dit encore «folklore»). En 1920, Albert Marinus prend la direction du nouveau service de recherches historiques et folkloriques de la Province de Brabant. Il en fait le centre rayonnant de ses activités de chercheur, d'écrivain, d'animateur et se consacre pleinement à ces tâches jusqu'à l'âge de la retraite en 1951. Dans ce cadre, il lance la revue *Le Folklore brabançon*, d'abord en une seule livraison mêlant les deux langues nationales, puis en deux numéros distincts, chacun dans une langue. Le périodique auquel participent des collaborateurs remarquables constitue une superbe tribune pour l'étude et la compréhension des traditions populaires. Albert Marinus organise des expositions d'art populaire et développe l'idée d'un musée de plein air sur le modèle scandinave: il peut être considéré comme l'un des promoteurs de Bokrijk et du Fourneau Saint-Michel. En 1927, il est sollicité par le Grand Serment royal et de Saint-Georges des Arbalétriers et par l'abbé François Desmet de la paroisse de Notre-Dame-du-Sablon pour recréer l'Ommegang disparu depuis 1785. Le cortège sort une première fois à l'occasion du Centenaire de la Belgique. C'est un immense succès.

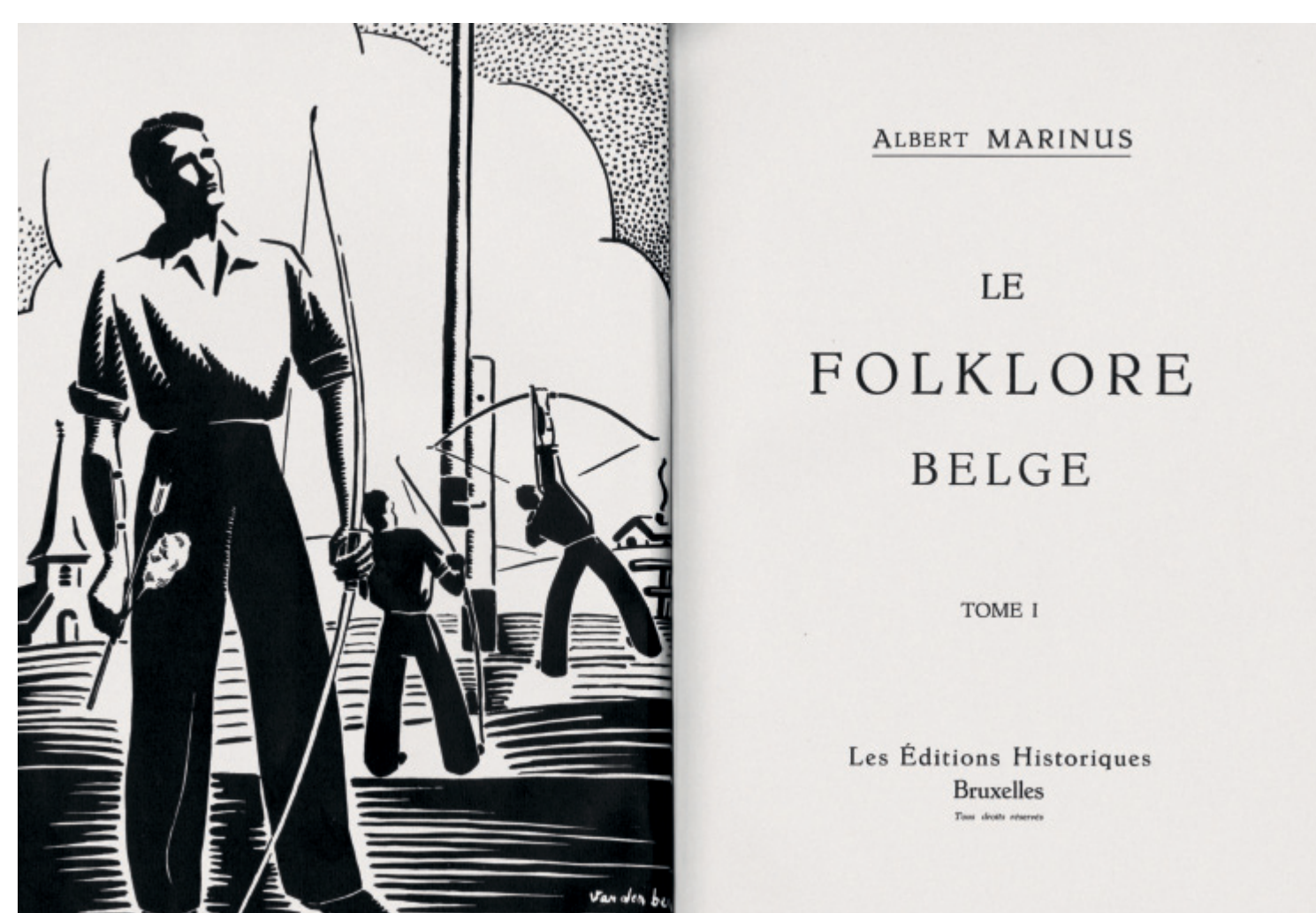
A partir de 1934 (et jusqu'en 1967), il enseigne l'économie politique et la sociologie à l'Institut pour Journalistes. Les nuages qui s'amoncellent au dessus de l'Europe ne l'empêchent pas de créer la Commission nationale de Folklore (1937) et de faire paraître en trois volumes *Le Folklore belge* encore fort utilisé aujourd'hui.

Après la Seconde Guerre mondiale, ses vastes connaissances sont reconnues de manière internationale. Il assume dès 1947 la vice-présidence de la Commission internationale des Arts populaires et prononce à cette occasion un discours sur le rôle du patrimoine immatériel dans le rapprochement des peuples. La même année, Albert Marinus participe à la création de l'*International Folk Music Council* et en assure la vice-présidence jusqu'en 1972. La C.I.A.P. devient l'une des associations fondatrices de l'U.N.E.S.C.O en 1949. Elle porte aujourd'hui le nom de Société internationale d'Ethnologie et de Folklore.

Savant de rayonnement international, Albert Marinus est toujours resté un ami fidèle, un homme attentif à son environnement. Il n'a pas oublié Woluwe-Saint-Lambert où il a habité un demi-siècle. Il a activement participé à la vie culturelle de sa commune. Celle-ci lui a consacré un clos en 1967. Peu avant sa mort (1er février 1979), il lègue ses archives et sa bibliothèque personnelles à la commune de Woluwe-Saint-Lambert. Georges Désir, alors bourgmestre, inaugure le **Centre Albert Marinus** le 18 juillet 1980.

Albert Marinus,
Le Folklore belge,
tome 1, 1937
Albert Marinus,
'Le Folklore belge',
deel 1, 1937

Pierre Bertrand et *Le Folklore*,
sculpture en laiton battu (2014)
(© Rudy Cochie)

Dans le cadre du réaménagement du clos Marinus, le Collège a voulu doter celui-ci d'une sculpture de Pierre Bertrand, artiste habitant la commune. Vu la proximité du Centre Albert Marinus et le nom du clos, le sculpteur s'est plongé tout naturellement dans l'univers du sociologue et humaniste que fut Albert Marinus pour nous offrir sa vision du folklore, des arts et des traditions populaires. Matérialisée en un personnage volubile masqué et chapeauté, déambulant et ondulant dans le quartier d'un pas léger et rythmé, cette sculpture semble inviter le passant à rejoindre ce défilé improvisé.

Bij de heraanleg van de Marinusgarde wilde het College er een beeldhouwwerk van de Sint-Lambrechts kunstenaar Pierre Bertrand plaatsen. Gezien de nabijheid van het Albert Marinuscentrum en de naam van de gaarde dompelde de beeldhouwer zich onder in de wereld van de socioloog en humanist om ons zijn visie op de folklore, de kunst en de volkse tradities te bieden. Dit beeldhouwwerk, een opvallend gemaskerd personage met hoed dat lichtvoetig door de wijk wandelt, lijkt de voorbijganger uit te nodigen om zich aan te sluiten bij deze geïmproviseerde stoet.

Pierre Bertrand en *Le Folklore*,
werk in messing geslagen (2014)
(© Rudy Cochie)

